

**PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK ALANINDA TÜRKİYE'DEKİ BİLİMSEL DERGİLERDE
YAYINLANAN MAKALELER ÜZERİNE BİR İNCELEME***
**AN INVESTIGATION ON ARTICLES PUBLISHED IN THE ACADEMIC JOURNALS IN THE FIELD OF
PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND GUIDANCE IN TURKEY**

Mehmet GÜVEN**
Abdullah Mücahit ASLAN***

Öz

Bu çalışmanın amacı, 2012-2016 yılları arasında Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında Türkiye'deki dergilerde yayınlanan makaleleri inceleyerek bu alandaki araştırma eğilimlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda 23 dergi ve bu dergilerde yayınlanan 441 makale analiz kapsamına alınmıştır. Makaleler "Yayın Sınıflama Formu"ndaki çalışma türü, çalışma grubu, çalışma grubu büyüklüğü, yazar sayısı, istatistiksel teknikler, veri toplama araçları ve konu alanları olmak üzere 7 farklı temada değerlendirilmiştir. Çalışmada makaleler nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kapsamında içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre bu alandaki makalelerin daha çok araştırma-inceleme tarzında olduğu ve çoğunluğunun nicel araştırmalardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaların en fazla lisans öğrencileri üzerinde yürütüldüğü ve daha çok sayıları 301-600 arasında olan çalışma grupları üzerinde çalışıldığı ulaşılan diğer sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Araştırma Eğilimleri, Doküman İncelemesi.

Abstract

The purpose of this study is to examine the articles published in Turkey in the field of Counseling and Guidance between the years 2012-2016 and to determine the research trends in this area. For this purpose, 23 journals and 441 articles were included in the analysis. The articles were evaluated in 7 different titles, including study type, study group, study group size, number of authors, statistical techniques, data collection tools and subject areas in "Publication Classification Form". The articles in the study were analyzed using content analysis within the scope of the document review among qualitative research methods. According to the results obtained, it was found that the articles in this field are mostly in the form of research-examination and most of them are formed as quantitative researches. Among the other conclusions reached were that studies carried out mostly on undergraduate students and the study group sizes are 301-600 participants.

Keywords: Psychological Counseling and Guidance, Research Trends, Document Analysis.

1.Giriş

Dünyadaki değişme ve gelişmeler, sistemleri, örgütleri, insanları ve diğer tüm canlıları etkilediği gibi bilim alanlarını da etkisi altına almaktadır. Bilim alanları ise yaşanan bu değişme ve gelişmeler karşısında farklı araştırma eğilimlerine sahip olmakta, farklı tartışmalar yürütmekte ve farklı sonuçlara ulaşmaktadır. Bu farklı araştırma eğilimlerinin yönünün belirlenmesi, araştırmaların bu güncel değişme ve gelişmelere uygun olarak tasarlanabilmesi ve yürütülebilmesi için her bilim dalının kendi ürettiklerini periyodik olarak düzenli bir şekilde incelemesi gerekmektedir (Staton-Spicer ve Wulf, 1984, s.380). Alandaki araştırma eğilimlerinin incelenmesinin o alandaki araştırmacılar için yol gösterici nitelikte olacağı ifade edilmektedir (Staton-Spicer ve Wulf, 1984, s.380).

Psikolojik danışma ve rehberlik disiplinine bakıldığında meslek seçiminin giderek zorlaşması, bireysel farklılıkların eğitimde giderek daha fazla dikkate alınması, bireyin seçme özgürlüğünün giderek artması, eğitim anlayışında ve psikometride meydana gelen değişiklikler gibi pek çok gelişmelerin beraberinde getirdiği ihtiyaçlar doğrultusunda bu disiplin alanının da gelişim ve değişimine devam ettiği açıktır (Kuzgun, 2008, s.10). Bu gelişme ve değişmelerin paralelinde bireylere sunulan hizmetler de farklılık göstermektedir. Öyle ki 1908 yılında Boston'da Parsons tarafından ilk mesleki büronun kurulması sonucu mesleki rehberlik çalışmaları ile başlayan rehberlik hizmetleri, sonraları eğitsel rehberlik ve kişisel-sosyal rehberlik çalışma alanlarının gelişimiyle dünyadaki değişme ve gelişmelere cevap vermiştir (Kepçeoğlu, 2010, s.40). Öyle ki bu gelişim aile ve evlilik danışmanlığı gibi yeni çalışma alanlarının ortaya çıkması ile halen devam etmektedir. Hizmet alanlarındaki yaşanan bu farklılıklar kendisini araştırma eğilimlerinde de

* Bu çalışma, 19-21 Ekim 2017 tarihlerinde TOBB Üniversitesinde gerçekleştirilen 8. Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

*** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

göstermektedir. Bu anlamda bütün disiplinlerde olduğu gibi PDR disiplininde de yapılan çalışmaların belirli periyotlarla incelenmesinin, güncel eğilimleri ortaya çıkarmada ve ne tür yeni araştırmalara gereksinim duyulduğunu belirlemede önemli olduğu düşünülmektedir.

Son yıllarda farklı disiplin alanlarında güncel araştırma eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalara Alper ve Gülbahar (2009), Arık ve Türkmen (2009), Karadağ (2009), Dilek-Kayaoğlu (2009), Erdem (2011), Çiltaş, Güler ve Sözbilir (2012), Çiltaş (2012), Ozan ve Köse (2014), Selçuk, Palancı, Kandemir, ve Dündar (2014) ve Kocaman-Karoğlu (2015) gibi çalışmalar örnek verilebilir.

Farklı disiplinlerde yapılan çalışmalara kıyasla PDR alanındaki araştırma eğilimlerini belirlemeye yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bunlar arasında Seçer, Ay, Ozan ve Yılmaz (2014) tarafından yapılan çalışmada 2007-2011 yılları arasında kapsayan beş yıllık süre içerisinde ULAKBİM veri tabanı ve rehberlik ve psikolojik danışma alanında yayın yapan toplam 24 dergi analiz kapsamına alınmış ve bu dergilerde yayınlanan toplam 250 makale incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre rehberlik ve psikolojik danışma alanında yapılan yayınların önemli bir kısmı tek veya iki yazarlı olarak yapılmakta ve bu çalışmaların büyük bir kısmı araştırma ve incelemeye dayalı betimsel çalışmalardan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak ağırlıklı olarak anket ve ölçek kullanıldığı ve araştırma desenlerinin bu doğrultuda nicel ağırlıkta olduğu bulunmuştur. Örneklem grubu olarak ağırlıklı olarak lisans öğrencileri ile çalışıldığı ve örneklem büyüklüğünün 300 ile 1000 arasında değiştiği, veri analiz tekniği olarak çoğunlukla t testi ve ANOVA kullanıldığı, nitel araştırmaların ve nitel veri analiz tekniklerinin ise alanda oldukça sınırlı olduğu görülmüştür.

Demirtaş-Zorbaz, Kızıldağ ve Voltan Acar (2016) tarafından yapılan çalışmada ise lisansüstü düzeyde hazırlanan grupla psikolojik danışma, grup rehberliği ve psikoeğitsel temelli 1978-2012 yılları arasında yapılan 93 tez incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre en fazla çalışmanın ergenler üzerinde, en az çalışmanın ise yaşlı gruplarıyla olduğu; grubun süresine göre dağılımına bakıldığında çocuk ve ergenlerde sıklıkla 90 dakika olduğu ve daha az süreli grupların yapıldığı; incelenen tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında 1998-2007 yılları arasında grup çalışmalarının diğer yıllara oranla arttığı; tezlerin yapıldığı düzeye göre dağılımına bakıldığında yüksek lisans ve doktora düzeyinde önemli bir farkın olmadığı; grup çalışmasında temel alınan yaklaşım incelendiğinde en çok bilişsel - davranışçı yaklaşımın, en az ise psikanalitik yaklaşımların kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

PDR alanında araştırma eğilimlerini belirlemeye dönük diğer bir çalışma da Bilge ve Keldal (2016) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada 2010-2015 yılları arasında yer alan ve karma yöntem kullanılan makalelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre PDR alanında yayımlanan 242 makaleden dokuzunun karma yöntemli olduğuna karar verilmiş; makalelerin yayımlandığı dergilere bakıldığında ise en çok Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri dergisinde karma yöntemli makalelerin yayımlandığı, bu dergiyi Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ve Eğitim ve Bilim dergisinin izlediği; karma yöntemli araştırmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde en çok 2015 ve 2012 yıllarında karma yöntemli araştırmaların yayımlandığı, bu yılları sırasıyla 2014 ile 2013 yıllarının izlediği, 2010 ve 2011 yıllarında ise hiç karma yöntem araştırmanın yayımlanmadığı görülmüştür. Ayrıca PDR alanındaki karma yöntemli araştırmalarda en çok iç içe desenin, bunu sırasıyla açımlayıcı sıralı desenin ve yakınsayıcı paralel desenin kullanıldığı diğer desenlerin ise kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaların konularına bakıldığında pozitif psikoloji, atılganlık becerisi, ilişki doyumu, çatışma çözme becerisi, karar verme becerisi, akademik erteleme ve öfke kontrolü alanlarında olduğu görülmüştür. PDR alanındaki karma yöntemli araştırmalar çalışma gruplarına göre analiz edildiğinde ise lise ve üniversite öğrencilerinin çalışma gruplarını oluşturduğu, farklı gruplarla çalışmaların olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

PDR alanındaki araştırma eğilimlerini farklı açılardan ortaya koyan yukarıdaki araştırmalara ek olarak yapılan bu çalışmanın da alandaki araştırma eğilimini ortaya koymada ve araştırmacılara yapacakları çalışmalar için fikir vermede katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla çalışmada "2012-2016 yılları arasında ULAKBİM veri tabanındaki dergilerde PDR alanında yayınlanan makalelerin çalışma türü, çalışma grubu, çalışma grubu büyüklüğü, yazar sayısı, istatistiksel teknikler, veri toplama araçları ve konu alanları değişkenleri açısından görünümü nasıldır?" sorusuna yanıt aranmıştır.

2.Yöntem

2.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmüştür. Araştırmada ulaşılan makaleler doküman incelemesi kapsamında ele alınmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu veya olgulara ilişkin bilgi içeren yazılı, görsel-işitsel ve istatistiksel materyallerin incelenmesini

kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.187 ; Seggie ve Bayyurt, 2015, s.284). Bu çerçevede yapılan araştırma ile PDR alanındaki güncel araştırma eğilimlerini belirlemek amaçlanmıştır.

2.2.Örnekleme

Araştırmada ULAKBİM Ulusal Sosyal ve Beşeri Bilimler Veri Tabanı'nın Eğitim Bilimleri kategorisinde taranan ve 2012-2016 yılları arasında yayın yapan 23 dergi analiz kapsamına alınmıştır. Bu dergilerdeki makaleler örnekleme dahil edilirken yazarlarının PDR alanında görev yapıyor olmaları ya da bu alanda doktora yapmış olmaları şartı göz önünde bulundurulmuştur. Bu kapsamda toplam 441 makale örnekleme dahil edilmiş ve incelenmiştir.

İncelenen dergilere göre makale dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Dergilere Göre Makale Dağılımları

Dergi Adı	Makale Sayısı
Eğitim ve Bilim Dergisi	72
EJER	40
KUYEB	40
Ege Eğitim Dergisi	32
Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	32
Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi	29
Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi	26
Kastamonu Eğitim Dergisi	24
İlköğretim Online Dergisi	20
Sakarya University Journal of Education	18
Değerler Eğitimi Dergisi	16
Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi	13
Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi	12
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi	12
Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	12
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	11
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	7
Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi	7
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	6
On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	5
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	5
Yaşadıkça Eğitim Dergisi	1
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1

Tablo 1'de görüldüğü gibi PDR alanında 2012-2016 yılları arasında en fazla makale Eğitim ve Bilim Dergisi'nde (f=72) yayınlanmıştır. Daha sonra bu dergileri sırasıyla EJER (f=40), KUYEB (f=40), Ege Eğitim Dergisi (f=32), Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (f=32) gibi dergilerin izlediği görülmektedir. Alandaki makalelerin en az yayınlandığı dergiler arasında ise Yaşadıkça Eğitim Dergisi (f=1) ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisinin (f=1) olduğu görülmektedir.

2.3.Veritoplama Aracı

Makalelerin incelenmesi sürecinde araştırmacılar tarafından geliştirilen "Yayın Sınıflama Formu" kullanılmıştır. Form oluşturulurken Ozan ve Köse (2014) ile Seçer, Ay, Ozan ve Yılmaz (2014) tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Oluşturulan taslak forma ilişkin alandaki 4 öğretim elemanının görüşleri alınarak formun kapsam geçerliği sağlanmıştır. Yayın Sınıflama Formu makaleye ait künye bilgisi, araştırmanın türü, çalışma grubu, çalışma grubu büyüklüğü, yazar sayısı, istatistiksel teknikler, veri toplama araçları ve konu alanları olmak üzere 8 bölümden oluşmaktadır.

2.4.Verilerin Analizi

Ulaşılan verilerin analizinde nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011, s.227) göre içerik analizi, içerik ve bağlam olarak birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temalar altında toplayarak bunları anlaşılır bir şekilde düzenlemek ve yorumlamaktır.

3.Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde makalelerin farklı değişkenler açısından incelenmesine dayalı yapılan analizler ve bu analizler sonucunda elde edilen bulgular bulunmaktadır. Elde edilen bulgular ise frekans ve yüzde sonuçları ile tablolar halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Makalelerin çalışma türüne göre elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Makalelerin Çalışma Türüne Göre Elde Edilen Bulgular

	Kategoriler		Frekans (f)	Yüzde (%)
	Araştırma-İnceleme	Nicel	Deneysel	27
İlişkisel			173	63.8
Betimsel			71	26.3
Ara Toplam		271	61.4	
Kuramsal (Derleme)		Nitel	35	7.9
		Karma	14	3.4
	Ölçek Geliştirme	32	7.3	
	Ölçek Uyarlama	63	14.2	
Genel Toplam		441	100	

Tablo 2'ye göre PDR alanında yayınlanan makalelerin 415'inin (%94.2) araştırma-inceleme türünde, 26'sının (%5.8) kuramsal (derleme) türünde olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırma-inceleme çalışmaları kapsamındaki makalelerin 271'inin (%61.4) nicel, 35'inin (%7.9) nitel, 14'ünün (%3.4) karma, 32'sinin (%7.3) ölçek geliştirme ve 63'ünün (%14.2) ölçek uyarlama çalışmaları olduğu görülmektedir. Nicel çalışmaların 173'ü (%63.8) ilişkisel, 71'i (%26.3) betimsel ve 27'si (%9.9) ise deneysel çalışmalardan oluşmaktadır. Bu bulgulardan hareketle alanda en fazla nicel çalışmaların yer aldığı, bunu sırasıyla ölçek çalışmalarının, nitel çalışmaların ve karma çalışmaların izlediği söylenebilir.

Makalelerin çalışma gruplarına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3: Makalelerin Çalışma Gruplarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Frekans (f)	Kategoriler	Frekans (f)
Öğrenci	Okul Öncesi	Ebeveynler	7
	İlkokul	Yöneticiler	6
	Ortaokul	Öğretim Elemanları	4
	Ortaöğretim	Kadınlar	2
	Lisans	Anneler	2
	Lisansüstü	Depremzedeler	1
Öğretmenler	16	Yaşlılar	1
Evli Bireyler	12	Göçmenler	1
Psikolojik Danışmanlar	10	Tutuklular	1
Ergenler	8	Üstün Yetenekliler	1
Yetişkinler	8		

Tablo 3'te PDR alanında yayınlanan makalelerin örneklem grupları incelendiğinde öğrenci gruplarında yer alan okul öncesinden 2, ilkokuldan 14, ortaokuldan 42, ortaöğretimden 118, lisanstan 175, lisansüstünden 2 defa çalışma grubu seçildiği görülmektedir. Öğrenci gruplarının yanı sıra öğretmenlerden 16, yöneticilerden 6, psikolojik danışmanlardan 10, ergenlerden 8, ebeveynlerden 7, öğretim elemanlarından 4, evli bireylerden 12, yetişkinlerden 8, kadınlardan 2, annelerden 2 ve depremedelerden, yaşlılardan, göçmenlerden, tutuklulardan, üstün yeteneklilerden de 1'er defa çalışma grubu seçilmiştir. Bu bulgulardan hareketle üzerinde en fazla çalışılan grubun lisans öğrencileri ve ortaokul öğrencileri olduğu görülmektedir.

Makalelerin çalışma gruplarının büyüklüğüne ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Makalelerin Çalışma Gruplarının Büyüklüğüne İlişkin Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	3	0.7
3-15 arası	10	2.4
16-30 arası	24	5.7
31-100 arası	24	5.7
101-300 arası	96	23.1
301-600 arası	182	44.4
601-1000 arası	56	13.5
1001+	19	4.5

Tablo 4'te görüldüğü gibi PDR alanında yayınlanan makalelerin 182'sinde (%44.4) sayıları 301-600 arasında değişen örneklem grupları üzerinde çalışılmıştır. Daha sonra bu aralığı sırasıyla sayıları 101-300 (f=96, %23.1), 601-1000 (f=56, %13.5), 31-100 ve 16-30 (f=24, %5.7), 1001 ve üzeri (f=19, %4.5), 3-15 arasında olan (f=10, %2.4) ve tek denekli olan (f=3, %0.7) çalışma grupları izlemektedir. Elde edilen bu bulgulara göre alanda yayınlanan makalelerde çoğunlukla sayıları 301-600 arasında değişen örneklem üzerinde çalışıldığı söylenebilir.

Makalelerin yazar sayılarına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Kategoriler	Frekans (f)	Yüzde (%)
Tek yazarlı	144	32.6
2 yazarlı	190	43
3 yazarlı	75	17
4 yazarlı	23	5.2
5 yazarlı	6	1.3
6 yazarlı	2	0.6
7 ve üzeri yazarlı	1	0.3

Tablo 5'e göre PDR alanında yayınlanan makaleler, çoğunlukla iki yazarlı (f=190, %43) çalışmalar iken bunu sırasıyla tek yazarlı (f=144, %32.6), üç yazarlı (f=75, %17), dört yazarlı (f=23, %5.2), beş yazarlı (f=6, %1.3), altı yazarlı (f=2, %0.6), yedi ve üzeri yazarlı (f=1, %0.3) çalışmalar izlemektedir. Elde edilen bu bulgulara bakıldığında makalelerin çoğunluğunun iki yazarlı ve tek yazarlı çalışmalar olduğu ve yayınlanan makaleler arasında 5 ve üzeri yazarlı çalışmaların ise oldukça az olduğu görülmektedir.

Makalelerde kullanılan istatistiksel tekniklere ilişkin elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Kategoriler	Alt Kategori	Frekans (f)	
Betimsel	Ortalama/Standart sapma	133	
	Frekans/yüzde	67	
	Korelasyon Analizi	178	
	Çoklu Regresyon Analizi	108	
	t-testi	93	
	Doğrulayıcı faktör analizi	81	
	ANOVA	74	
	Açımlayıcı faktör analizi	57	
	Yapısal Eşitlik	40	
	Mann-Whitney U-Testi	23	
Kestirimsel	MANOVA	19	
	Ki Kare	17	
	Kruskal Wallis H Testi	15	
	Basit Doğrusal Regresyon Analizi	11	
	Wilcoxon İşaretli Sıralar	9	
	ANCOVA	5	
	Meta Analiz	3	
	MANCOVA	2	
	Nitel	İçerik analizi	35
		Betimsel analiz	10
Doküman Analizi		5	

Tablo 6'ya göre PDR alanında yayınlanan makalelerde en fazla kestirimsel analiz tekniklerinin kullanıldığı, bunu sırasıyla betimsel analiz tekniklerinin ve nitel analiz tekniklerinin izlediği görülmektedir. Kestirimsel analiz teknikleri içerisinde en çok korelasyon analizinin (f=178) ve çoklu regresyon analizinin (f=108); betimsel analiz teknikleri içerisinde en çok ortalama / standart sapma analizlerinin (f=133); nitel analiz teknikleri içerisinde ise en çok içerik analizinin (f=35) kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca elde edilen bulgulara bakıldığında yayınlanan makalelerde kestirimsel analiz tekniklerinden MANCOVA (f=2), Meta Analiz (f=3) ve ANCOVA (f=5) tekniklerinin; nitel analiz tekniklerinden doküman analizi (f=5) tekniklerinin en az kullanılan teknikler olduğu görülmektedir.

Makalelerde kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Frekans (f)	Kategoriler	Frekans (f)
Ölçek	340	Kişilik Testi	16
Kişisel / Demografik Bilgi Formu	159	Film	3
Envanter	79	Resim	2
Anket	35	Fotoğraf	1
Açık Uçlu Soru Formu	27	Günlük	1
Görüşme Formu	17	Mektup	1

Tablo 7’ye bakıldığında PDR alanında yayınlanan makalelerde en fazla kullanılan veri toplama aracının “ölçek” (f=340) olduğu, bunu ise sırasıyla kişisel / demografik bilgi toplama formunun (f=159), envanterin (f=79), anketin (f=35), açık uçlu soru formunun (f=27), görüşme formunun (f=17), kişilik testinin (f=16) izlediği görülmektedir. Bunların yanı sıra alandaki çalışmalarda az sayıda da olsa mektup, günlük, fotoğraf, resim ve film gibi araçlardan da veri toplama sürecinde yararlanıldığı görülmektedir.

Makalelerin konu alanlarına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Makalelerin Konu Alanlarına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Frekans(f)	Yüzde (%)
Kişisel-Sosyal Rehberlik	525	78.7
Eğitsel Rehberlik	61	9.1
Psikolojik Danışma	48	7.4
Mesleki Rehberlik	17	2.5
Aile-Evlilik	16	2.3

Tablo 8’de görüldüğü gibi PDR alanında yayınlanan makalelerdeki çalışılan konu ve kavramların büyük çoğunluğu kişisel-sosyal rehberlik konu alanı (f=525, %78.7) içerisinde yer almaktadır. Bu konu alanını sırasıyla eğitsel rehberlik (f=61, %9.1), psikolojik danışma (f=48, %7.4), mesleki rehberlik (f=17, %2.5) ve aile-evlilik konu alanının (f=16, %2.3) izlediği görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle incelenen makalelerde en fazla çalışılan konu alanının kişisel-sosyal rehberlik konu alanı olduğu, mesleki rehberlik ve aile-evlilik konu alanının da en az çalışılan konu alanları olduğu görülmektedir. Bu konu alanlarına ilişkin elde edilen ayrıntılı bulgular aşağıda verilmiştir.

Kişisel-sosyal rehberlik konu alanına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Kişisel-Sosyal Rehberlik Konu Alanına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Frekans (f)	Kategoriler	Frekans (f)
Yaşam Doyumu	26	Cinsiyet Roller	3
Değerler	25	Bilişsel Çarpıtma	3
İyi Oluş	25	Mutluluk	3
Benlik Saygısı	25	İyilik Hali	3
Kişilik	16	Davranış Problemleri	3
Kaygı	15	Özerklik	3
Sosyal Destek	15	Benlik Kurgusu	3
Öz Yeterlik	14	İntihar	3
Problem Çözme	12	OKB	3
İnter. ve Sosyal Medya Kullanımı	11	Utangaçlık	3
Yalnızlık	11	Duygu Düzenleme	3
Bağlanma	10	Sosyal Beceri	3
Romantik İlişki	9	Mizaç ve Karakter	3
Depresyon	9	Damgalama	3
Yaşamda Anlam	9	Atılganlık	3
Şiddet	8	Din ve Maneviyat	3
Öfke	8	Psikolojik İhtiyaçlar	3
Saldırganlık	8	Yükleme Tarzları	2
Stres	8	Sosyal Yeterlik	2
Otomatik Düşünceler	8	Güvengenlik	2
Psikolojik Sağlamlık	8	Bağlılık	2
İletişim Becerileri	7	İntikam	2
Empati	7	Benlik Algısı	2
Çatışma Çözme	7	Suç	2
Umut	7	Yetkinlik Beklentisi	2
Kimlik	6	Akran Baskısı	2

Tükenmişlik	6	Affedicilik	2
Başarı Yönelimi	6	Yaşam Stili	2
Bağımlılık	6	Psikolojik Dayanıklılık	2
Zorbalık	6	Anılar	2
Risk Alma	6	Yılmazlık	2
Duygusal Zeka	6	Özgecilik	2
İstismar	5	Bilinçlilik	2
Denetim Odağı	5	Affetme	1
Karar Verme	5	Hoşgörü	1
Erteleme	5	Akran Sapkınlığı	1
Arkadaşlık İlişkileri	4	İlk Anılar	1
Mükemmeliyetçilik	4	Narsizm	1
Barış	4	Optimizm	1
Bilişsel Esneklik	4	Boyun Eğme	1
Başa Çıkma	4	Kıskançlık	1
Aidiyet	3	Yetersizlik Duygusu	1
Ölüm	3	Üzüntü Yönetimi	1
Şüphe	1	Koşullu Öz Değer	1
Mizah	1	Ebeveyn Otoritesi	1
Öz Anlayış	1	Ebeveynlik Tarzı	1
Öz Denetim	1	Alçakgönüllülük	1
Öz Duyarlık	1	Tolerans	1
Yaratıcılık	1	Doğum Sırası	1
Reddedilmişlik	1	Ceza	1
DEHB	1	Sosyal Onay	1
Arabuluculuk	1	Minnettarlık	1
Cinsel Utangaçlık	1	Karamsarlık	1
Cinsel Taciz	1	Vücut Kitle İndeksi	1
Cinsel Özgüven	1	Beden İmajı	1
Bağışlama	1	Gelecek Algısı	1
Hoşnutsuzluk	1	Kendini Gerçekleştirme	1
Uyuşturucu Kullanımı	1	İyimserlik	1
Kendini Engelleme	1	Memnuniyet	1
Sabır	1	Kadercilik	1
Öz Eleştiri	1	Başarısızlık Korkusu	1

Tablo 9'a bakıldığında PDR alanında yayınlanan makalelerde kişisel-sosyal rehberlik konu alanında en fazla çalışılan kavramların yaşam doyumu (f=26), değerler (f=25), iyi oluş (f=25) ve benlik saygısı (f=25) gibi kavramlar olduğu görülmektedir. Bu kavramların yanı sıra alandaki araştırmacıların kişisel-sosyal rehberlik konu alanında kişilik (f=16), kaygı (f=15), sosyal destek (f=15), öz yeterlik (f=14), problem çözme (f=12), internet ve sosyal medya kullanımı (f=11), yalnızlık (f=11) ve bağlanma (10) gibi kavramlarla da sıklıkla çalıştıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Eğitsel rehberlik konu alanına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Eğitsel Rehberlik Konu Alanına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Kategoriler	Frekans (f)	Kategoriler	Frekans (f)
Akademik Erteleme	8	Akademik Yeterlik	1
Akademik Başarı	7	Akademik Destek	1
Motivasyon	5	Okula Uyum	1
Okul Bağlılığı	5	Okul Tükenmişliği	1
Akademik Öz Yeterlik	4	Öğrenci Bağlılığı	1
Başarı Amaçları	4	Okul Öfkesi	1
Akademik Kontrol Odağı	2	Çalışma Alışkanlıkları	1
Okul İklimi	2	Okul Yaşam Kalitesi	1
Eğitim Stresi	2	Akademik Sorumluluk	1
Akademik Doyum	2	Akademik Potansiyel	1
Okul Devamsızlığı	2	Okul Kültürü	1
Sınıf Rehberliği	1	Konsültasyon	1
Okul Reddi	1	Öğrenme Yetersizliği	1
Okul Tükenmişliği	1	Gelişimsel Rehberlik Modeli	1

Tablo 10'da görüldüğü üzere PDR alanında yayınlanan makalelerde eğitsel rehberlik konu alanında en fazla çalışılan kavramların akademik erteleme (f=8) ve akademik başarı (f=7) kavramları olduğu

anlaşılmaktadır. Bu kavramların yanı sıra eğitsel rehberlik konu alanında motivasyon (f=5), okul bağlılığı (f=5), akademik öz yeterlik (f=4) ve başarı amaçları (f=4) kavramlarının da alandaki araştırmacılar tarafından ilgi gördüğü söylenebilir. Bu kavramların yanında konsültasyon, okul reddi, akademik sorumluluk, okula uyum, öğrenme yetersizliği, çalışma alışkanlıkları gibi kavramların daha az çalışıldığı görülmektedir.

Psikolojik danışma konu alanına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 11’de sunulmuştur.

Kategoriler	Frekans (f)	Kategoriler	Frekans (f)
Psikolojik Danışma Yardımı Almaya İlişkin Tutum	8	Danışan-Danışman İlişkisi	1
Süpervizyon	6	Psk. Danışma Gereksinimleri	2
Psikolojik Danışma Becerileri	3	Diyalektik Davranış Terapisi	1
Psikolojik Danışma Yardımı Aramaya İlişkin Tutum	2	Logoterapi	1
Çözüm Odaklı Grupla Psk.Dan.	2	Kültür Merkezli Psk.Dan.	1
Grup Liderinin Terapötik Etkisi	2	Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı	1
Bilişsel Davranışçı Terapi	2	Grupla Psk. Dan. Sonlandırma	1
Gerçeklik Terapisi	2	Danışan-Danışman İlişkisi	1
Akılcı Duygusal Yaklaşım	2	Diyalektik Davranış Terapisi	1
Bireyle Psk. Danışma Süreci	2	Logoterapi	1
Çevrimiçi Psikolojik Danışma	2	Kültür Merkezli Psk. Danışma	1
Psikolojik Yardım Alma/Arama Sürecinde Damgalanma	2	Psikolojik Danışma Algısı	1
Grupla Psk. Danışmada Bağlılık	1	Fototerapi	1
Grupla Psk. Dan. Alıştırmaları	1	Yaratıcı Drama	1
Psikolojik Danışman Nitelikleri	1		

Tablo 11’e bakıldığında PDR alanında yayınlanan makalelerde psikolojik danışma konu alanında en fazla çalışılan kavramların psikolojik danışma yardımı almaya ilişkin tutum (f=8) ve süpervizyon (f=6) kavramları olduğu görülmektedir. Bu kavramların yanında psikolojik danışma becerileri (f=3), psikolojik danışma yardımı aramaya ilişkin tutum (f=2), çözüm odaklı grupla psikolojik danışma (f=2), grup liderinin terapötik etkisi (f=2), bilişsel davranışçı terapi (f=2), akılcı duygusal yaklaşım (f=2), bireyle psikolojik danışma süreci (f=2), çevrimiçi psikolojik danışma (f=2) ve psikolojik yardım alma/arama sürecinde damgalanma (f=2) gibi kuram ve kavramlarla da çalışıldığı bulgulanmıştır.

Mesleki rehberlik konu alanına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Kategoriler	Frekans (f)	Kategoriler	Frekans (f)
Mesleki Olgunluk	3	Mesleki Tükenmişlik	1
İş Doyumu	2	Çalışmaya Tutkunluk	1
Mesleğe Karar Verme Öz Yeterliği	2	Kariyer Yelkenlisi Modeli	1
Mesleki Benlik Saygısı	1	Meslek Tercihi	1
Mesleki Dayanıklılık	1	Mesleki Değer	1
Mesleki Kararsızlık	1	Kariyer Kaygısı	1

Tablo 12’ye göre PDR alanında yayınlanan makalelerde mesleki rehberlik konu alanında en fazla çalışılan kavramların başta mesleki olgunluk (f=3) olmak üzere iş doyumu (f=2) ve mesleğe karar verme öz yeterliği (f=2) kavramları olduğu görülmektedir. Bu kavramların yanı sıra alandaki araştırmacılar tarafından mesleki rehberlik konu alanında mesleki benlik saygısı (f=1), mesleki dayanıklılık (f=1), mesleki kararsızlık (f=1), mesleki tükenmişlik (f=1), çalışmaya tutkunluk (f=1), kariyer yelkenlisi modeli (f=1), meslek tercihi (f=1), mesleki değer (f=1) ve kariyer kaygısı (f=1) gibi kavramlarla da çalışıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Aile-evlilik konu alanına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 13’te sunulmuştur.

Kategoriler	Frekans (f)	Kategoriler	Frekans (f)
Evlilik Doyumu	4	Aile Sistemleri	1
Evlilikte Sorun Çözme	1	Sembolik Yaşantısal Aile Yaklaşımı	1
Evlilikte Öz Yeterlik	1	Evlilik Uyumu	1
Evlilik Beklentisi	1	Eş Desteği	1
Evlilik Tutumu	1	Eş Tükenmişliği	1
Aile İçi İlişkiler	1	Evliliğin Anlamı	1
Çift İlişkileri	1		

Tablo 13'e bakıldığında PDR alanında yayınlanan makalelerde aile-evlilik konu alanında çalışılmış kavramlar arasında en fazla evlilik doyumunun (f=4) yer aldığı görülmektedir. Bu kavramın yanı sıra evlilikte sorun çözme (f=1), evlilikte öz yeterlik (f=1), evlilik beklentisi (f=1), evlilik tutumu (f=1), aile içi ilişkiler (f=1), çift ilişkileri (f=1), aile sistemleri (f=1), sembolik yaşantısal aile yaklaşımı (f=1), evlilik uyumu (f=1), eş desteği (f=1), eş tükenmişliği (f=1) ve evliliğin anlamı (f=1) kavramlarının da çalışıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

4.Tartışma ve Yorum

2012-2016 yılları arası PDR alanında Türkiye'deki bilimsel dergilerde yayınlanan makaleleri inceleyerek araştırma eğilimini belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin 415'inin (%94.2) araştırma-inceleme türünde, 26'sının (%5.8) kuramsal (derleme) türde olduğu, ayrıca araştırma-inceleme çalışmalarının içerisindeki makalelerin 271'inin (%61.4) ise nicel çalışmalar olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Nicel çalışmaların ise 173'ünün (%63.8) ilişkisel, 71'inin (%26.3) betimsel ve 27'sinin (%9.9) ise deneysel çalışmalar olduğu ulaşılan diğer bulgular arasında yer almaktadır. Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanındaki 250 makalenin incelendiği çalışmada, makalelerin %93,6'sının; Ozan ve Köse (2014) tarafından yapılan Eğitim Programları ve Öğretimi alanındaki 380 makalenin incelendiği çalışmada makalelerin %89.5'inin; Erdem (2011) tarafından yapılan Eğitim Bilimleri alanındaki 314 makalenin incelendiği çalışmada makalelerin %79'unun araştırma-inceleme türündeki çalışmalar olduğu bulunmuştur. Ayrıca bu araştırma-inceleme türündeki çalışmaların Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan çalışmada makalelerin %89.6'sının nicel ve %67.6'sının nicel araştırmaya dayalı olan betimsel çalışmalar olduğu; Ozan ve Köse (2014) tarafından yapılan çalışmada makalelerin %81.5'inin nicel ve %60.2'sinin nicel araştırmaya dayalı olan betimsel çalışmalar olduğu: Erdem (2011) tarafından yapılan çalışmada ise makalelerin %82'sinin nicel ve %56'sının nicel araştırmaya dayalı olan betimsel çalışmalar olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Literatürdeki diğer araştırmalarda da görüldüğü üzere olayları derinlemesine anlamaya fırsat veren nitel araştırmalar ile nitel ve nicel araştırmaların sınırlılıklarını ikisini birlikte kullanarak aşan ve her iki araştırma türünün güçlü yanlarından yararlanan karma yöntem araştırmalar, araştırmacılar tarafından yeterince kullanılmamaktadır. Daha çok var olan durumu ortaya koymaya dönük nicel araştırmaya dayalı olan ilişkisel ve betimsel çalışmaların yapıldığı, deneysel çalışmaların çok fazla yer almadığı görülmektedir. Yapılan araştırmanın diğer araştırmalardan ayrılan tarafı nicel araştırmalarda betimsel tarama modelinin değil de ilişkisel tarama modelinin ön plana çıkmasıdır. Bu bulgu da son 5 yılda PDR alanında kavramlar ya da olgular arasındaki ilişkiyi belirlemeye dönük çalışmaların daha çok tercih edildiğini göstermektedir.

İncelenen araştırma makalelerinde öğrenci grupları üzerinde yürütülen çalışmalardan 2'sinin okul öncesi, 14'ünün ilkökul, 42'sinin ortaokul, 118'inin ortaöğretim, 175'inin lisans ve 2'sinin lisansüstü öğrencilerinden seçildiği görülmektedir. Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan araştırmada en fazla lisans öğrencileri (f=99) ve en az okul öncesi öğrencileri (f=3) ile; Selçuk ve ark. (2014) tarafından Eğitim ve Bilim dergisinde yayınlanan 492 makalenin incelenerek yapıldığı araştırmada en fazla lisans öğrencileri (f=178) ve en az lisansüstü öğrencileri (f=2) ile; Çiltas ve ark. (2012) tarafından yapılan Matematik Eğitimi alanındaki 359 makalenin incelenmesiyle yapılan araştırmada en fazla lisans öğrencileri (f=105) ve en az lisansüstü (f=0) öğrencileri ile çalışıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Adı geçen çalışmalarda da görüldüğü üzere araştırmalarda en fazla lisans öğrencileri ile çalışılırken en az çalışılan grupların okul öncesi ve lisansüstü öğrencileri olduğu görülmektedir. Çalışma grubu olarak en fazla lisans öğrencilerinin tercih edilmesinin nedeni lisans öğrenci grubunun alandaki araştırmacılar tarafından daha kolay ulaşılabilir bir grup olması olabilir. Araştırmacıların okul öncesi ve lisansüstü öğrenci grupları da dahil olmak üzere ebeveynler, yöneticiler, öğretim elemanları, yaşlılar, anneler, kadınlar, göçmenler gibi diğer gruplarla da çalışmalar yürütmelerinin araştırma ve sonuçların çeşitliliği açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışma grubu büyüklüklerine göre alanda yayınlanan makalelerin 182'sinde (%44.4) sayıları 301-600 arasında değişen örneklem grupları üzerinde çalışıldığı, daha sonra bu aralığı sayıları 101-300 arasında olan (f=96, %23.1) çalışma gruplarının takip ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan çalışmada en fazla tercih edilen çalışma grubu büyüklüğünün 301-1000 arası (f=109) olduğu; Ozan ve Köse (2014) tarafından yapılan çalışmada en fazla tercih edilen çalışma grubu büyüklüğünün 301-1000 arası (f=105) olduğu; Selçuk ve ark. (2014) tarafından yapılan çalışmada da en fazla tercih edilen çalışma grubu büyüklüğünün 301-1000 arası (f=118) olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Literatürdeki diğer çalışmalarda da görüldüğü üzere alanda tercih edilen çalışma grubu büyüklükleri genellikle 300 ve üzeri aralıkta yer almaktadır. Buradan hareketle yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun vaka çalışmalarından,

nitel ya da deneysel çalışmalardan ziyade betimsel ve ilişkisel çalışmalar olmasının bunun önemli bir nedeni olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamında incelenen makalelerin çoğunlukla iki yazarlı (f=190, %43) çalışmalar olduğu, bunu tek yazarlı (f=144, %32.6) çalışmaların izlediği görülmüştür. Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan araştırmada makalelerin çoğunluğunun iki yazarlı (f=96) ve bunu tek yazarlı (f=96) makalelerin izlediği; Alper ve Gülbahar (2009) tarafından yapılan çalışmada makalelerin çoğunluğunun tek yazarlı (f=87) olduğu ve bunu iki yazarlı (f=59) çalışmaların izlediği; Ozan ve Köse (2014) tarafından yapılan çalışmada makalelerin çoğunluğunun iki yazarlı (f=173) olduğu ve bunu tek yazarlı (f=149) çalışmaların izlediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Yukarıdaki çalışmalarda da görüldüğü üzere tek yazarlı ve iki yazarlı çalışmalar genel olarak çoğunluktadır. Yazar sayılarına ilişkin elde edilen bu bulgularda, akademik yükselme sürecinde tek ya da iki yazarlı çalışmaların daha çok puan getirmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir.

İncelenen araştırma makalelerinde kullanılan istatistiksel tekniklerden en çok korelasyon analizinin (f=178) kullanıldığı ve bunu sırasıyla ortalama/standart sapma analizlerinin (f=133), çoklu regresyon analizinin (f=108) izlediği görülmektedir. Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan araştırmada en çok kullanılan analiz tekniğinin ortalama/standart sapma olduğu (f=104), bunu sırasıyla ANOVA (f=82) ve korelasyon analizinin izlediği; Arık ve Türkmen (2009) tarafından yapılan Social Science Citation Index (SSCI)'de taranan Eğitim Bilimleri ile ilgili dergilerde yer alan 112 makaleyi inceledikleri çalışmada en fazla kullanılan analiz tekniğinin frekans/yüzde (f=52) olduğu ve bunu ANOVA (f=28) ile t-testinin (f=27) izlediği; Selçuk ve ark.(2014) tarafından yapılan çalışmada ise en fazla kullanılan istatistiksel tekniğin frekans/yüzde (f=88) olduğu ve bunu ANOVA (f=83), t-testinin (f=70) izlediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Yukarıdaki çalışmalarda da görüldüğü gibi literatürdeki araştırmalarda yoğunlukla betimsel ve farklılığı belirlemeye yönelik istatistiklerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu durumun literatürdeki araştırmaların büyük bir çoğunluğunun betimsel çalışmalar olduğu sonucuyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Ancak bu çalışmada PDR alanındaki son 5 yıldaki çalışmaların betimselden çok ilişkisel eğilim gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun bir sonucu olarak da ilişkisel analiz tekniklerinin betimsel kıyasla daha fazla tercih edilmesinin araştırmanın bulguları arasındaki tutarlılığı gösterdiği söylenebilir. Ayrıca araştırmacıların çok değişkenli istatistikleri fazla tercih etmemeleri bu konudaki bilgilerinin yetersizliğinden kaynaklanabilir. Seçer ve ark. (2014) tarafından PDR alanındaki araştırmaların incelendiği çalışmanın bulgularına göre yapısal eşitlik modelinin 18, regresyon analizinin 58, faktör analizinin 60, içerik analizinin 7 kez kullanıldığı, meta analiz ise hiç kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Adı geçen araştırmadan elde edilen bu bulgular, bu araştırmadan elde edilen bulgularla karşılaştırıldığında ise bu analiz tekniklerinin geçen 5 yıl içerisinde kullanımlarının arttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bulgulardan hareketle PDR alanındaki çok değişkenli istatistiklerin kullanımının, ölçek çalışmalarının ve nitel araştırmaların sayısının giderek arttığı söylenebilir.

İncelenen makalelerde en fazla kullanılan veri toplama aracının "ölçek" (f=340) olduğu görülmektedir. Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak makalelerde en fazla anket/ölçeğin (f=231) kullanıldığı; Erdem (2011) tarafından yapılan araştırmada ise en fazla ölçeğin (f=91) kullanıldığı; Ozan ve Köse (2014) tarafından yapılan araştırmada da en fazla anket/ölçeğin (f=263) kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Literatürdeki farklı araştırma bulgularına bakıldığında genellikle ölçek ve anketin tercih edildiği görülmektedir. İncelenen araştırmalarda ölçek ve anketin daha çok kullanılması kolay ulaşılabilir, maliyetinin düşük, emek ve zaman konusunda diğer araçlara göre daha avantajlı olmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Bunların yanında mektup, günlük, film, fotoğraf, resim gibi test dışı araçlardan da yararlanılmasının çeşitli ve özgün çalışmaların çıkmasında önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada incelenen makalelerin büyük çoğunluğunun kişisel-sosyal rehberlik konu alanı (f=525, %78.7) içerisinde yer aldığı, bunu sırasıyla eğitsel rehberlik (f=61, %9.1), psikolojik danışma (f=48, %7.4), mesleki rehberlik (f=17, %2.5) ve aile-evlilik konu alanlarının (f=16, %2.3) izlediği görülmektedir. Seçer ve ark. (2014) tarafından yapılan çalışmada makalelerde çalışılan konu alanlarına yönelik olarak en fazla kişisel sosyal rehberlik konu alanının (f=173) çalışıldığı, bunu sırasıyla mesleki rehberlik (f=38), eğitsel rehberlik (f=22), aile-evlilik konu alanlarının (f=21) ve psikolojik danışma uygulamalarına yönelik çalışmaların (f=8) izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Yukarıdaki çalışmadan hareketle kişisel-sosyal rehberlik konu alanının alandaki araştırmacılar tarafından en çok ilgi gören konu alanı olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra 5 senelik periyotta aile-evlilik konu alanına ilişkin çalışmalarda pek fazla değişikliğin gözlenmediği ve bu konudaki çalışmaların nispeten az olduğu söylenebilir. Mesleki rehberlik, eğitsel rehberlik ve psikolojik danışma konu alanlarındaki çalışmalarda artışların olduğu ancak bu alanlarda daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

5.Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, 2012-2016 yılları arasında PDR alanında Türkiye'deki bilimsel dergilerde yayınlanan makaleleri inceleyerek bu alandaki araştırma eğilimlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışma sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:(1)PDR alanında yayınlanmış makalelerin büyük bir bölümü araştırma-inceleme tarzında olmakla birlikte nicel araştırma ağırlıklıdır. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının da önemli miktarda yer aldığı makale yayınları arasında, nitel ve karma araştırma yöntemlerinde yayınlanmış makale sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Bunların yanı sıra kuramsal (derleme) tarzındaki araştırmaların da sayıca az olduğu elde edilen sonuçlar arasındadır, (2) PDR alanında yayınlanan makalelerde üzerinde en fazla çalışılan grubun lisans ve ortaöğretim öğrencileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu grupların dışındaki özellikle okul öncesi ve lisansüstü öğrenci grupları, kadınlar, anneler ve öğretim elemanları gibi grupların, üzerinde en az çalışılan gruplar olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır, (3) PDR alanında yayınlanan makalelerde en fazla 301- 600 arası büyüklükteki çalışma gruplarının tercih edildiği; en az tercih edilen çalışma grubu büyüklüğünün ise sayıları 1 ile 3- 15 arası olan çalışma grupları olduğu sonucuna ulaşılmıştır, (4)PDR alanında yayınlanan makalelerin çoğunluğunun iki yazarlı ve tek yazarlı çalışmalar olduğu, çok yazarlı çalışmaların sayıca az olduğu ulaşılan sonuçlar arasında yer almaktadır, (5)PDR alanında yayınlanan makalelerde en fazla kestirimsel analiz tekniklerinin kullanıldığı, bunu sırasıyla betimsel ve nitel analiz tekniklerinin izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu tekniklerden en fazla korelasyon, regresyon ve ortalama / standart sapma tekniklerinin kullanıldığı, en az kullanılan tekniklerin ise doküman analizi, meta analiz, ANCOVA, MANCOVA teknikleri olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır, (6)PDR alanında yayınlanan makalelerde veri toplama aracı olarak en fazla ölçek ve kişisel/demografik bilgi formunun kullanıldığı, bu araçları envanter ve anketin izlediği sonucuna ulaşılmıştır,(7)PDR alanında yayınlanan makalelerde konu alanı olarak en fazla kişisel-sosyal rehberlik konu alanında çalışıldığı, bunu sırasıyla eğitsel rehberlik ve psikolojik danışma konu alanlarının izlediği; en az çalışmanın ise aile-evlilik ve mesleki rehberlik konu alanında olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır, (8)Kişisel-sosyal rehberlik konu alanında en fazla çalışılan kavramların yaşam doyumu, değer, iyi oluş ve benlik saygısı gibi kavramlar olduğu; eğitsel rehberlik konu alanında en fazla çalışılan kavramların akademik erteleme ve akademik başarı kavramları olduğu; psikolojik danışma konu alanında ise psikolojik danışma yardımı almaya ilişkin tutum ve süpervizyon kavramlarının en fazla çalışıldığı; mesleki rehberlik konu alanında mesleki uygunluk başta olmak üzere iş doyumu ve mesleğe karar verme öz yeterliği kavramlarıyla daha fazla çalışıldığı; aile ve evlilik konu alanında ise en fazla evlilik doyumunun çalışıldığı ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Yukarıda ifade edilen sonuçlar doğrultusunda PDR alanında çalışma yapacak araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir: (1)Olay ya da durumlara ilişkin derinlemesine bilgiler sağlayan nitel çalışmalar ile nicel ve nitel araştırmaların kendilerine özgü güçlü yönlerini bir araya getirerek tek bir araştırma yöntemine kıyasla daha geniş bir kavrayış sağlayan karma araştırma yöntemlerine yönelik çalışmalar yapabilirler, (2) Kuramsal (derleme) tarzındaki araştırmalar yapılarak alandaki teorik bilgi birikimine katkı sağlayan çalışmaların sayısı artırılabilir, (3)Yapılacak çalışmalarda lisans ve ortaöğretim öğrencilerinin dışındaki okul öncesi ve lisansüstü öğrencileri, yöneticiler, ebeveynler, öğretim elemanları, yaşlılar, anneler, kadınlar ve diğer özel çalışma grupları üzerinde de araştırmalar yapılabilir, (4)Yapılacak çalışmalarda istatistiksel tekniklere ilişkin bilgilerini artırarak diğer analiz tekniklerinin yanı sıra ANCOVA, MANCOVA, doküman analizi ve meta analiz gibi analiz tekniklerini de kullanabilirler, (5)Kişisel-sosyal rehberlik konu alanının yanı sıra özellikle mesleki rehberlik ve aile-evlilik konu alanları başta olmak üzere eğitsel rehberlik ve psikolojik danışma konu alanlarında daha fazla çalışmalar yapılarak bu konu alanlarının gelişimlerine katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Alper, Ayfer ve Gülbahar, Yasemin (2009). Trends And Issues In Educational Technologies: A Review Of Recent Research In TOJET. *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*, 8(2), s. 124-135.
- Arık, R. Serkan ve Türkmen, Mustafa (2009, Mayıs). Eğitim Bilimleri Alanında Yayımlanan Bilimsel Dergilerde Yer Alan Makalelerin İncelenmesi. *I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde Sunulan Bildiri*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Çiltaş, Alper, Güler, Gürsel ve Sözbilir, Mustafa (2012). Mathematics Education Research In Turkey: A Content Analysis Study. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), s. 574-580.
- Çiltaş, Alper (2012). 2005-2010 Yılları Arasında Matematik Eğitimi Alanında Türkiye'de Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının İçerik Analizi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5 (7), s. 211-228.
- Demirtaş-Zorbaz, Selen, Kızıldağ, Seval ve Voltan Acar, Nilüfer (2016). Türkiye'deki Üniversitelerde Lisansüstü Düzeyde Yapılan Grup Çalışmalarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (4), s. 1765-1784.
- Dilek -Kayaoğlu, Hülya (2009). İstanbul Üniversitesi Bilgi Ve Belge Yönetimi Bölümü'nde Araştırma Eğilimleri 1967-2008: Lisansüstü Tezlerinin İçerik Analizi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (3), s. 535-562.

- Erdem, Devrim (2011). Türkiye’de 2005–2006 Yılları Arasında Yayımlanan Eğitim Bilimleri Dergilerindeki Makalelerin Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi: Betimsel Bir Analiz. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 2(1), s. 140-147.
- Karadağ, Engin (2009). *Türkiye’de Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik Ve Metodolojik Açısından İncelenmesi: Bir Durum Çalışması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Keldal, Gökay ve BİLGE, Filiz (2016). Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Alanında Karma Yöntemli Araştırmalar: Bir İçerik Analizi Çalışması, Ö. Demirel ve S. Dinçer (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler ve Nitelik Arayışı* (s. 643-654). Ankara: Pegem Akademi.
- Kepçeoğlu, Muharrem (2010). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Kocaman- Karaoğlu, Aslıhan (2015). Öğretim Teknolojileri Alanında Karma Yöntem Çalışmaları Analizi: 2005-2015 Arası. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2), s. 353-369.
- Kuzgun, Yıldız (2008). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Ozan, Ceyhan ve KÖSE, Erdoğan (2014). Eğitim Programları ve Öğretim Alanındaki Araştırma Eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), s. 116-136.
- Seçer, İsmail, AY, İsmail, Ozan, Ceyhan ve Yılmaz, B.Yasin (2014). Rehberlik ve Psikolojik Danışma Alanındaki Araştırma Eğilimleri: Bir İçerik Analizi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(41), s. 49-60.
- Selçuk, Ziya, Palancı, Mehmet, Kandemir, Mehmet, ve Dündar, Hakan (2014). Eğitim ve Bilim Dergisinde Yayımlanan Araştırmaların Eğilimleri: İçerik Analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39 (173), s. 430-453.
- Sözbilir, Mustafa ve KUTU, Hülya (2008). Development And Current Status Of Science Education Research In Turkey. *Essays in Education*, [Special issue], s. 1-22.
- Seggie, F. Nevra ve BAYYURT, Yasemin (2015). *Nitel Araştırma: Yöntem, Teknik, Analiz Ve Yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Staton-Spicer, Ann ve Wulff, Donald (1984). Research In Communication And Instruction: Categorization And Synthesis. *Communicative Education*, S. 33, s. 377-391.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.